

IDEES I DEBAT

MODEL ECONÒMIC

Guillem López i Casasnovas

Catedràtic de la UPF i
exconseller del
Banc d'Espanya

L'economia espanyola: circumstància i esdevenir

Partint de la idea que ens hem de preocupar i ocupar principalment d'aquelles coses en què podem influir –de la resta, considerem que són entorn i que ens venen donades–, aquesta seria, a parer meu, la situació que viu l'economia espanyola. Val a dir que el supòsit de “resta de coses constant” amb què traçaré la derivada se-güent és sens dubte un supòsit fort, però, en la mesura que Espanya no pot incidir-hi de manera significativa (en la geofísica, el canvi climàtic, la guerra i la política internacional), el màxim que podem fer és ser realistes, oberts i flexibles en ajustar-nos-hi.

1-Mercat laboral. Millor del que tots pronosticaven. A punt de signar un acord social quan, vista la inflació viscuda, el deteriorament de la capacitat adquisitiva dels treballadors i la pujada d'excedents empresarials apuntarien a la vaga general.

2-Mercat exterior. El turisme, al rescat, una altra vegada, com a resultat de les ànsies viatgeres de gent d'aquí i de fora que està buidant la guardiola dels estalvis pel *mono* de gastar i compensar com es va viure de malament durant la pandèmia. Una mena de carpe diem reparador. Aquesta empenya de la demanda no deteriora prou greument la balança comercial per la banda de les importacions, a causa dels menors arrossaments específics de la demanda turística.

3-Productivitat. Malament en les xifres enregistrades, coherents amb el model econòmic que tenim, i a què ens estem acostumant. Però aquesta

pobra situació no es reflecteix prou, de moment, en desànim inversor, ja que el que no focalitza en alguns sectors productius de futur ho fa en actius reals; una part del patrimoni que no és només d'aquesta generació, i que implica sacrificar balanç per compte de resultats.

4-Preus. Marasme de puges que segueixen pautes erràtiques i no sempre justificades per l'evolució de costos energètics ni per l'encariment logístic. *Guanyts de pescadors.* En tot cas, les rendes dels treballadors aguanten per l'ocupació més elevada, el suport de l'economia informal i altres anomalies.

5-Rendibilitat financera. d'entitats i derivada

d'altres actius. El fet que hagin remuntat els tipus d'interès permet retornar als beneficis bancs i moltes entitats. I fora d'aquest sector, el que passa a l'Ibex ho sufraguen els negocis a l'estranger.

6-Sector públic. Instal·lats en una mena de gratuït-total, la tresoreria facilitada pels fons europeus, directament o substituint despesa corrent, permet nodrir sense gaire dificultat la despesa pública. La necessitat d'una puja d'impostos –o del control de la despesa– es manté de moment postergada sota la idea que la inflació permet fer caixa, i que l'entorn justifica el dèficit públic.

7-Resiliència social.

Tots aquests factors anteriors tenen efectes directes i col·laterals força diversos i heterogenis per grups de població, més enllà de les mitjanes comentades. Res, però, indica solidaritat suficient entre els treballadors que viuen “qui dia passa, any empeny” i els que no se'n surten, de manera que el suport electoral als partits més antisistema no sembla que faci perillar l'estabilitat política i la cohesió social.

En aquest sentit, el president actual del Govern central és una persona afortunada. Ja ho va demostrar en el passat després d'aconseguir agafar les regnes del seu partit. Europa li ha cobert les espalles obviant les reconversions necessàries futures, que ben segur estaran situades fonamentalment més enllà del seu mandat. Més encara: part de l'empresariat i de l'estatu quo pot començar a valorar que, fora del govern del seu partit, l'alternativa és més que probable que no trobi uns sindicats tan aquiescents; especialment quan s'hagin de

començar les retallades. Als socialistes els hi pot arribar, així, un nou suport per part de classes acomodades que els vegin com a mal menor a preservar.

Reconegut això, val a dir que, tota la resta de coses constants, el futur no pinta bé. Primer, perquè haurem perdut –tal com sembla a hores d'ara– la *bala d'or* que suposen els fons europeus de transformació econòmica, ja que els canvis estructurals, basals de veritat, no s'endevinen a hores d'ara amb magnitud suficient. Segon, el model *low cost*, corresponent a la baixa productivitat, en algun moment no podrà mantenir nivells de benestar real ni excedents de la mena dels actuals.

Aquí, en tercer lloc, s'hi pot afegir el nostre sector bancari, que, com estem veient a altres llocs del món, es mou amb pessimisme anticipat. En quart lloc, sabem que, a llarg termini, no es pot gastar el que no s'ingressa; per consumir, s'ha de produir; tirar dels estalvis té punt final. Cinquè, tampoc es poden mantenir prestacions públiques a uns nivells mínims quan la recaptació general de l'economia –no la pressió fiscal dels que ja paguen– està per sota d'aquests mínims. En sisè lloc, el tipus de demanda externa que tenim, generada pel tipus de turisme que ens envaïm, serà, previsiblement, una cosa elàstica a preus quan la incorporació dels costos mediambientals

MANUEL BRUQUE / EFE

per el tràfec de viatgers reconduïxi la bogeria actual. Setè: no pot continuar havent-hi un interès real negatiu, com a invitació a l'endeutament. El BCE ha de garantir que, amb el tipus, es controli la inflació. Potser alentirà el ritme de creixement, però el tipus negatiu haurien de passar a millor vida.

Previsió
El futur no pinta bé perquè haurem perdut la ‘bala d'or’ que suposen els fons europeus, ja que no es veuen els canvis estructurals

Per confrontar aquest futur, quan vinguin mal dades –si venen–, no compta, però, la democràcia espanyola amb polítiques, partits i institucions que treballin pel consens. Tots són molt patriotes, però els interessos dels partits van per sobre de la pàtria; i les *menjadores* dels acòlits fins i tot van per sobre de les ideologies. I no és clar que, amb un daltabaix –no de la deriva marginal del model, sinó de nous canvis fonamentals de l'entorn–, Espanya tingui els polítics necessaris per entendre la realitat d'una nova situació, més hostil que l'actual. |